

POSUDEK VEDOUCÍHO NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI JAKUBA NEPRAŠE „EXORCISMUS V JAPONSKÉ KULTUŘE”, KRE FF Univerzity Pardubice, leden 2018

Práce se zaměřuje na problémy s používáním konceptu exorcismu při popisu praktik v japonské kultuře. Autor v úvodu stručně nastínil své téma, cíl a postup práce. Text je dále členěn následovně: První kapitola shrnuje teologické pojetí exorcismu, jeho používání v různých dobách vývoje západní církve, se zaměřením na pojetí posednutí. Další kapitola je věnována akademické reflexi posednutí a exorcismu. Třetí kapitola uvádí čtenáře do příkladů fenoménů a praktik japonské kultury, které jsou běžně označovány jako posednutí a exorcismus. Jakub Nepraš se v této části textu také snaží ukázat, v čem jsou problémy jednoduchého zobecnění původně křesťanského pojetí exorcismu a jeho přenesení do studia japonské kultury. Následuje závěr a seznam použité literatury.

Přednosti práce:

Oceňuji snahu autora vypořádat se s tématem v religionistice většinou přehlíženým. Celá staletí praxe exorcismu v Evropě na straně jedné a problémy s přenesením tohoto konceptu do jiného kulturního rámce na straně druhé jsou až dosud odbornou výzvou. Nepraš správně poukazuje na kulturní podmíněnost rozumění fenoménu posednutí a jeho vymytání, historickým exkurzem se snaží přesně postihnout, co se tím v západní církvi minilo, a formuluje rozdíly mezi tímto evropským jevem a pojetím japonským. Neformuluje sice explicitně, že jakési zobecnění konceptu a jeho uvolnění z původního rámce myšlení jej ještě nezabavilo závislosti na teologických axiomech. Poukazuje však správně na výrazně odlišný japonský rámec myšlení, ve kterém je uznávána posmrtná existence lidí i jiných bytostí, které pak mohou ovlivnit živé lidi. Nejedná se o bytosti sloužící nějakému zlu, natož o padlého anděla samotného, ani o jiný obdobný výklad podstaty a záměrů těchto bytostí. Bude tedy nutné dalšího důkladného zkoumání a formulování lepšího vysvětlení jevů vysvětlovaných až dosud jako exorcismus. Přínosem práce je uvedení konkrétních příkladů tzv. posednutí a vymytání z okruhu japonské kultury.

Nedostatky textu:

A) Teoretické, argumentační, faktografické:

Není jasné, na základě jaké argumentace dochází Nepraš k závěru, že „trans a posednutí bude jedno a totéž“ (s. 28). Matoucí je autorova pochybnost ohledně toho, zda se tradice z Karibské oblasti opírají o křesťanství (s. 29). A už vůbec není jasné, k čemu je úvaha o podobnosti příznaků posednutí existujících napříč kulturami, tedy i „mimo křesťanství“ (tamtéž)? Ačkoliv se autor vymezil vůči popisu duchů zemřelých aj. bytostí japonských příběhů co nadpřirozených, nakonec je sám takto charakterizuje (např. s. 47). Toto je nutno vysvětlit a hájit nějakou konzistentní pozici. Výtku vůči Eliadeho domnělé nekonzistentnosti třeba rozvést, argumentovat (s. 28 a závěr). Nestačí jen konstatovat, co ze stručné zmínky není vůbec zřejmé. Ačkoliv autor pochopitelně nemohl důkladně postihnout vývoj zkoumaného fenoménu v křesťanství, historický přehled je místy příliš zkratkovitý a trivializující. Také by bylo dobré přesněji vymezit odlišnosti mezi postupy v katolické církvi a u protestantů. Skutečně můžeme samozřejmě tvrdit, že přírodní katastrofy a epidemie v Evropě čtrnáctého a patnáctého století měly za následek války (s. 13)? Jaké epidemie a katastrofy vedly ke stoleté válce mezi Anglií a Francií, nebo přiměly k výbojům do Evropy osmanská vojska?

C) Jazykové, slohové, formální úprava textu:

Objevují se hrubé gramatické chyby, dost časté: ve shodě podmětu s přísudkem, vychýlení

z pádové vazby, špatné užívání čárek v souvětích, tu a tam překlady. Na některých místech není zjednodušený přepis cizích jmen a pojmů do češtiny, jsou chybně ponechány v anglickém přepisu (např. Shugendo, s. 42, Fudo Myoo, tamtéž). Text zatěžují neobratné formulace, které posouvají nebo někdy zcela zatemňují význam řečeného. Tak například pasáž na s. 47 začínající „Nejedná se o exorcismus, jaký známe z křesťanství...“, nebo věta „Jednání bytostí v Japonsku je odlišné od toho v křesťanství“ (s. 50).

Práce je jistě přínosná, trpí však nedostatky uvedenými výše. Proto navrhuji hodnocení známkou E (dobře).

V Pardubicích 24. ledna 2018,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Fárek', written on a light-colored background.

doc. Mgr. Martin Fárek, Ph.D.